

A pair of hands is shown from a top-down perspective, cupping a pile of various coins. A small green plant seedling with two leaves is growing out of the center of the coins. The background is dark and out of focus.

**Kansainvälisen sosiaalipolitiikan iltapäivä
1.12.2014 Helsinki**

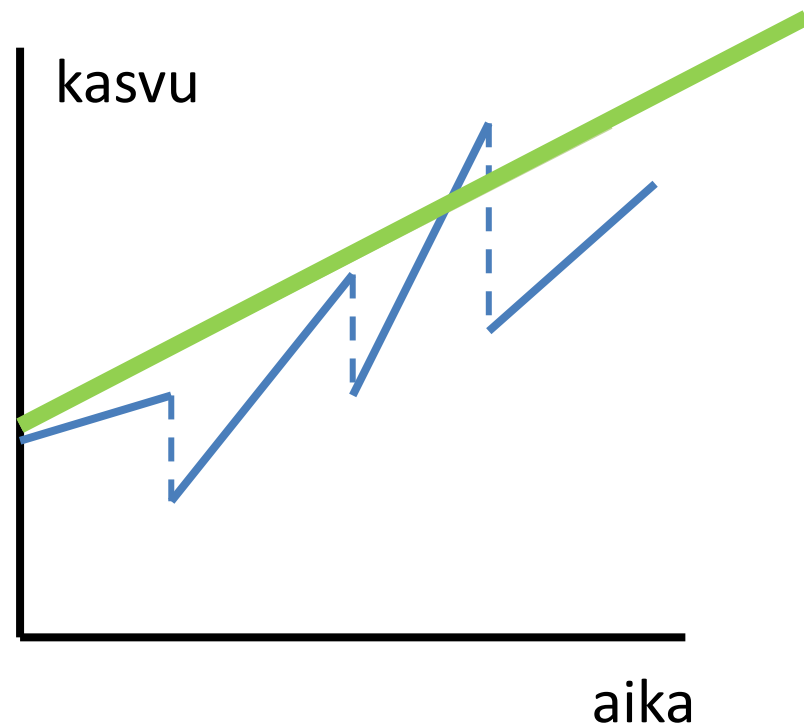
Taloudellinen kasvu, ympäristö ja hyvinvointi

**Markku Ollikainen
Ympäristöekonomian professori
Helsingin yliopisto
Suomen ilmastopaneelin
puheenjohtaja**

1. Taloudellinen kasvu

- Mitä tarkoitamme taloudellisella kasvulla?
  - Talouden potentiaalisen tuotannon taso (riippuu työn tuottavuudesta)
  - Voidaan mitata BKT:n kehityksellä
  - **Hallitusten elinkeino- ja rakennepolitiikan kohde (pitäisi olla)**
- Mitä tarkoitamme suhdannevaihteluilla?
  - BKT:n ajallinen vaihtelu potentiaalisen tuotannon ympärillä
  - **"Valtiovarainministerin päänsärky"**
- **Huom: kasvu talouksien ominaisuutena uusi, noin 200 vuotta vanha, ilmiö**

Potentiaalinen kasvu ja suhdannevaihtelut

2. Hyvinvointi - taloustieteessä

Mitä tarkoitamme hyvinvoinnilla?

- Tavallisimmin ja erityisesti aggregaattitarkasteluissa kulutusta
- BKT kuvaa hyvinvointia, mutta aliarvioi sitä

Kulutus ei ole ainoa mitta, esim. Stiglitz-komitea:

- elintason, elämänlaadun ja kestävä kehityksen moniulotteista asiaa ei voi puristaa yhteen mittariin, vaan on kehitettävä erilaisia, toisiaan täydentäviä indeksejä

Köyhyyden voittaminen =
hyvinvoinnin lisäämistä taloudellisen kasvun avulla

3. Ympäristö - aiheellinen huoli

Taloudellinen toiminta & ympäristöongelmat

- Luonnonvarojen liikkakäyttö
- Ilmastonmuutos
- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen

Yhä useampi kysyy tänään

Tuhoaako taloudellinen kasvu luonnonvarat ja ympäristön kantokyvyn?

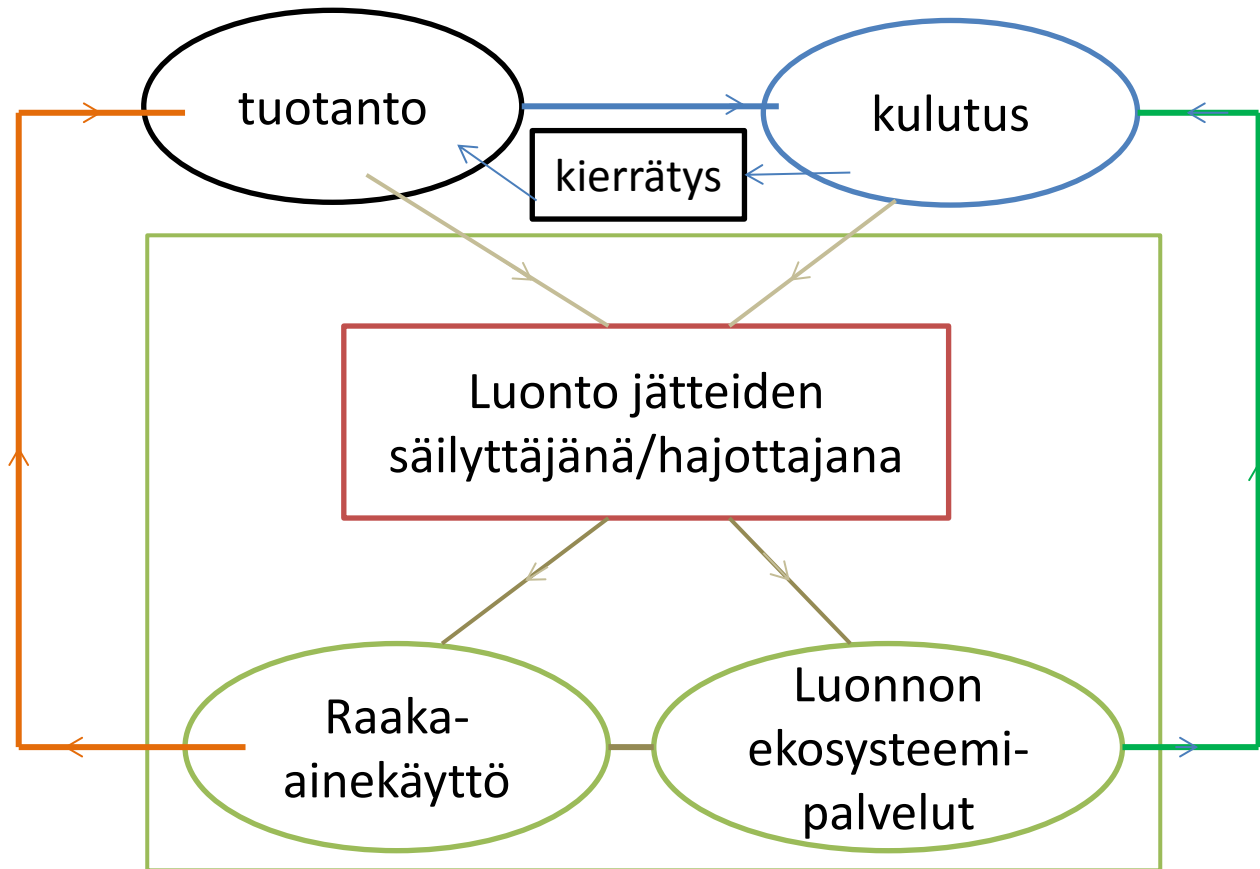
Tulisiko kasvun tavoittelusta luopua?

Kuinka köyhyys voidaan eliminoida ilman ympäristön tuhoa?

Why are YOU making us
CHOOSE between the
ECONOMY

4. Ihminen ja luonto: talouden perspektiivi

5. Havaintoja & haasteita

Luonnon *käyttömuotojen*
valintatilanne: *raaka-ainekäytön*
kasvattaminen

- *kasvattaa päästöjä*
- *vähentää ekosysteemipalveluita*

Hintajärjestelmä ei heijasta
saastumista eikä ekosysteemipalveluita

Haasteet

Kun *teknologia* on annettu: mitä suurempi väestön määrä, sitä suurempi materiakierto ja sitä suuremmat päästöt

Kuinka sisäistää saastumiseen ja ekosysteemipalveluihin liittyvät ulkoisvaikutukset markkinatalouteen?

6. Reaktioita haasteisiin

1. Valtavirtainen ympäristö- ja luonnonvarataloustiede
2. Ekologinen taloustiede – erityisesti Herman E. Dalyn ajatukset
3. Degrowth -ajattelu ja yhteiskunnallinen liike

Yksimielisyys:

- Luonnonvaroja käytetään liikaa ja ympäristön kantokyky vaarassa
- Luonnonvarojen käyttö kestäväksi ja päästöt alle ympäristön kantokyvyn

Erimielisyys: *Kuinka tilanne korjataan*

1. **Valtavirta:** Kestävä kasvu ja kestävä kehitys
2. **Daly:** Ei kasvua - minimoi talouden läpi kulkeva materiaalivirta
3. **Degrowth:** Negatiivinen kasvu – vähennä materiaalikäyttöä

7. Vanhoja vastauksia

Thomas Malthus
(1766-1834)

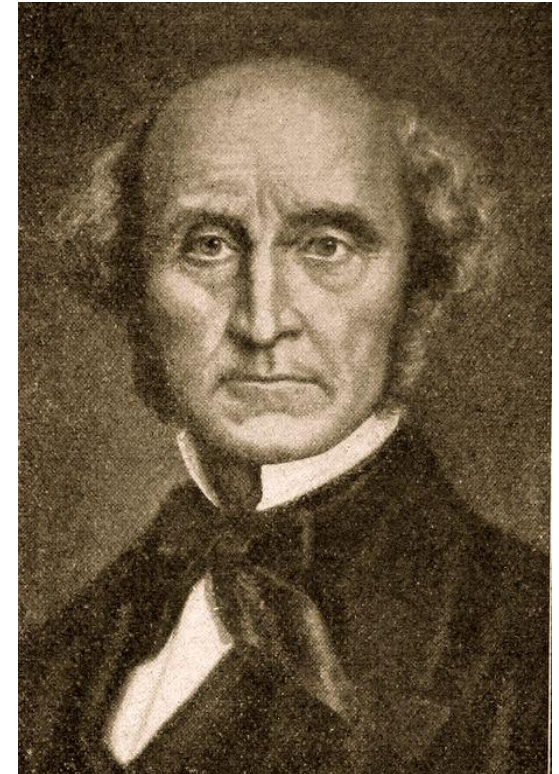
Absoluuttinen niukkuus:
Ihmiskunta törmää luonnon rajoihin

David Ricardo
(1772-1823)

Suhteellinen niukkuus:
Kohoavat kustannukset
signaloivat niukkuutta

John Stuart Mill
(1806-1873)

Suhteellinen niukkuus:
Luontoarvot tärkeitä
Väestön kasvua rajoitettava

8. Kasvun rajat -ajattelu

- Tutkimusongelma: *Kuinka ihmiskunnan globaali systeemi käyttäytyy, kun väestön ja teollisuustuotannon kasvua rajoittavat ravinto, uusiutumattomat luonnonvarat ja luontoon kasautuvat saasteet?*
- **Skenaariot:** *Ihmiskunta etenee samanlaisella aikauralla kuin se on historiallisesti kehittynyt vuosina 1900-1970*
  - **Tulos:** luonnon kantokyvyn ylitys, tuotannon ja väestön romahdus noin vuoteen 2050 mennessä
- **Johtopäätös:** *Siirryttävä nollakasvuun*
- **Kritiikki:** analyysistä puuttuu hintajärjestelmä, mahdollisuus korvata tuotantopanoksia toisillaan sekä tekninen kehitys
- Kun malliin lisättiin tekninen kehitys, kantokykyä ei ylitetty, kun siirryttiin nollakasvuun – tuomiopäivä tuli silti

9. Kestävä kehitys

- Paitsi hallitsematon taloudellinen kasvu, myös köyhyys pilaavat ympäristöä
  - Köyhyyden poistaminen edistää myös ympäristöä
  - Tuhlaavaa ja pilaavaa kasvu tulee ohjata

Tarvitaan (ympäristöllisesti) kestävää kasvua

- Kaikki ympäristöongelmat eivät liity vain taloudelliseen kasvuun tai talouden alaan:
  - Koulutuksen puute
  - Rikollisuus ja korruptio
  - Huono hallinto

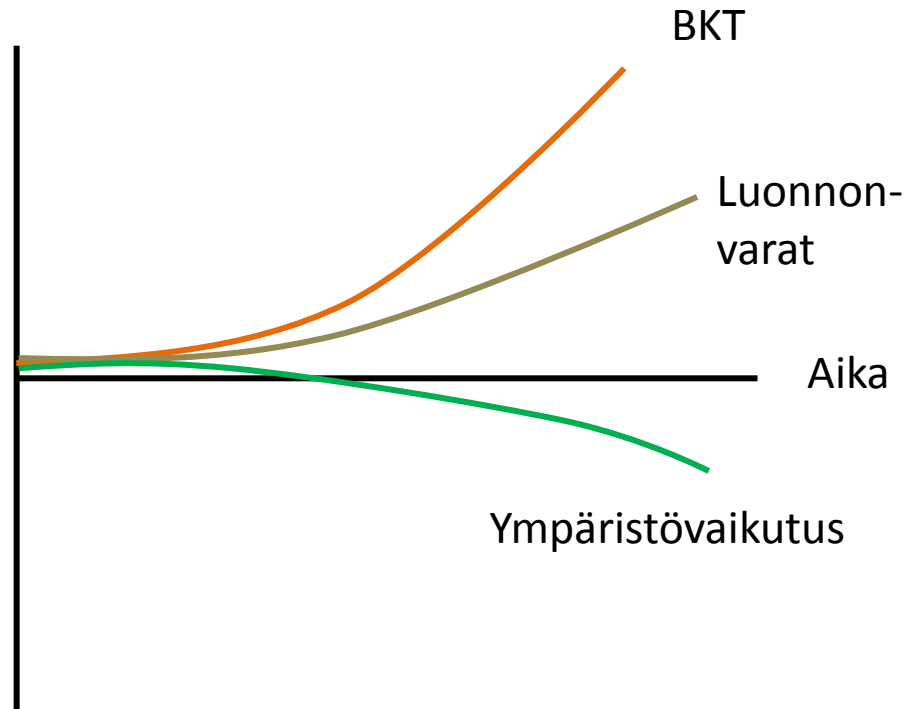
Tarvitaan myös ihmisten elintason nousua

10. Kestävä kasvu on irtikytkentää

Idea: Irrota luonnonvarojen käyttö ja tuotannon ympäristövaikutukset taloudellisesta kasvusta

Suhteellinen irtikytkentä

Absoluuttinen irtikytkentä

11. Luo kannustimet irtikykentään

Taloudelliset ohjauskeinot

- Verot & määrärajoitukset
- Päästöoikeuskauppa: absoluuttisen irtikykennän edistäjä

Välittömät tavoitteet

Päästöjen vähentäminen

Materiaali- ja energiatehokkuuden lisääminen

Pitkäaikavälin tavoitteet

Ympäristöä säästävä tekninen kehitys

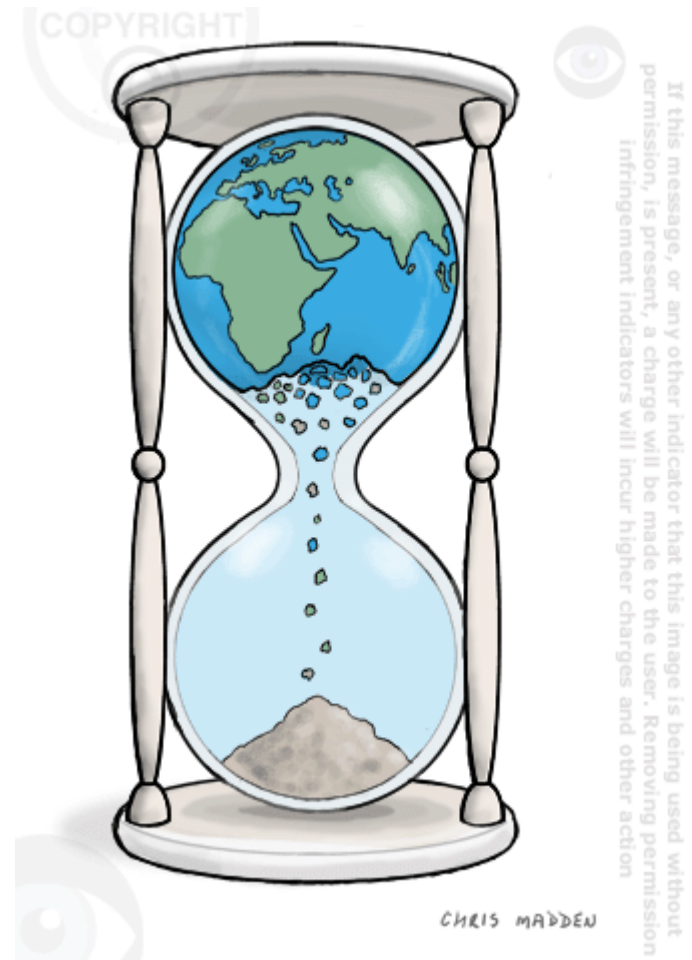
12. Kestävän kasvun pääeste

Kansainvälisen politiikan epäonnistuminen

Luonnonvarojen liikkakäytön ja ympäristön pilaantumisen jatkuminen johtuvat huonosti mitoitetusta tai puuttuvasta kansainvälisestä ja kansallisesta ympäristöpolitiikasta

Ilmastonmuutos:

globaalin ilmastososopimuksen solmiminen vaikeaa

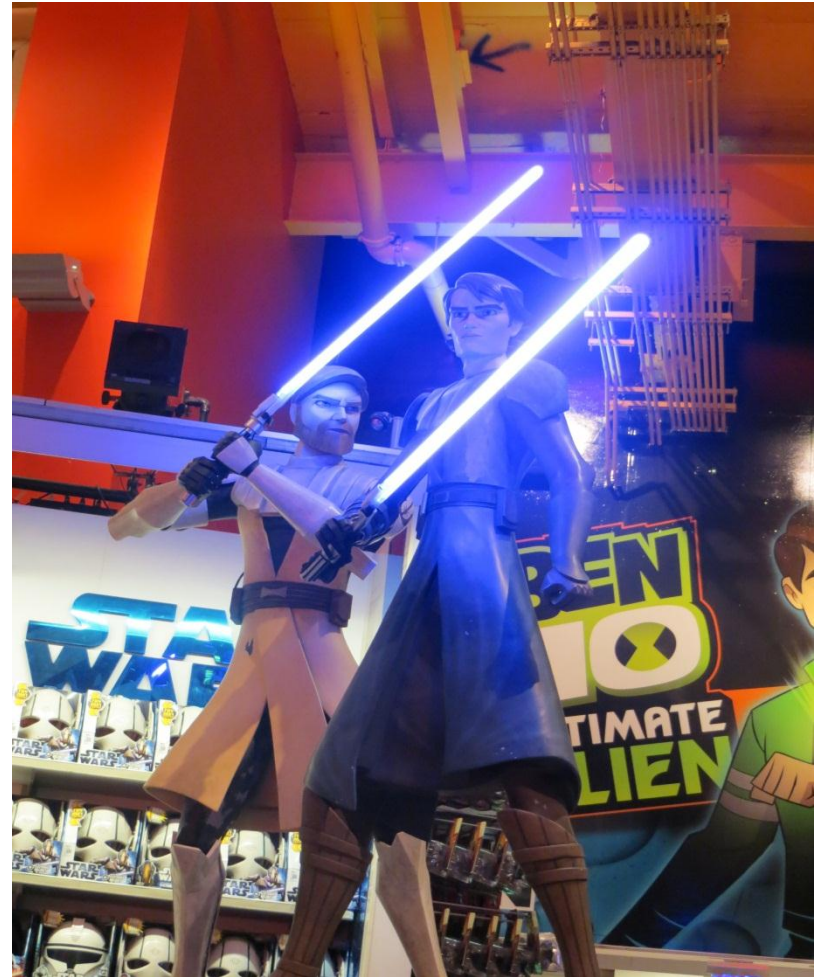
13. Kasvuteorian lupaus: konvergenssi

Taloudellisen kasvun konvergenssi

- Kehitykseltään alhaisella tasolla olevat maat saavuttavat kehittyneet maat asteittain näitä nopeamman taloudellisen kasvun myötä

Implikaatio ympäristöpolitiikkaan

- Kehittyvät maat voivat saavuttaa kehittyneet maat vähäisemmällä ympäristökuormituksella kuin kehittyneet maat
- Edellytys: aktiivinen ympäristöpolitiikka

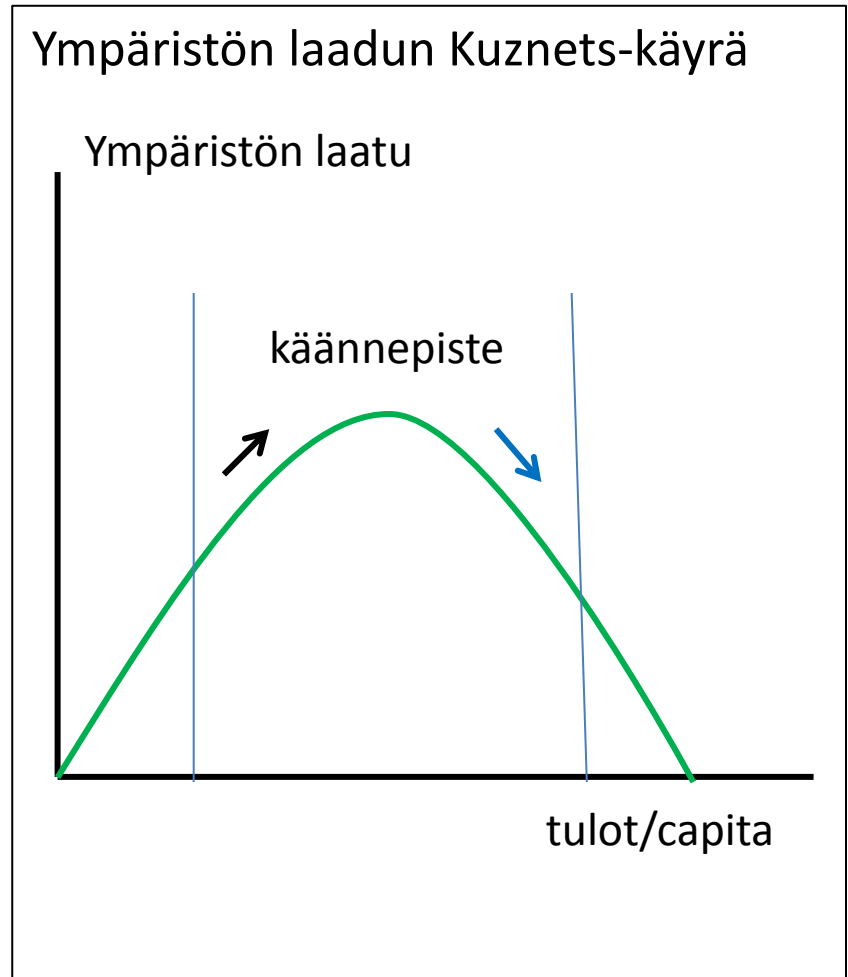

14. Elintason nousu ja ympäristön laatu

Hypoteesi: *talouden kasvu rasittaa aluksi voimakkaasti ympäristöä , mutta tulotason noustessa ympäristövaikutus laskee*

Empiirinen evidenssi:

- Pätee joidenkin päästöjen suhteen
- CO₂-päästöjen suhteen tukea ei ole löydetty

15. Kestävä kasvu & kehitysmaat

Puuttuva tai epäonnistunut ympäristöpolitiikka

Monet kehitysmaiden ongelmista jo ratkaistu kehittyneissä maissa:

- kivihiilen polton pienhiukkaset
- ravinnekuormitus
- puhdas vesi

Ympäristösäätely

sekä

Koulutus & infrastruktuuri

16. Haasteita ei saa aliarvioida

- **Ilmastonmuutos: ihmiskunnan vakavin ongelma**
  - Yleinen tavoite: rajoittaa lämpötilan nousu alle kahden asteen
  - Päästökehitys: maapallon keskilämpötilan kohoaa 3-5% astetta vuoteen 2100 mennessä
- **Väestön kasvu & köyhyyden voittaminen**
  - Maailman väestö: kasvaa 6 miljardista yli 9 miljardiin vuoteen 2050 mennessä
  - NykYTEknologia: länsimaisen kulutustason saavuttaminen merkitsee, että materiaalien ja energian käyttö sekä päästöt nelinkertaistuvat
- **Teknologian muutos välttämätön**
  - Avainsana: *talouskasvun ja luonnonvarojen käytön sekä päästöjen absoluuttinen irtikytkeminen*

17. Vihreä talous: rakennemuutos

**Ilmastopolitiikan kaksi
ainesosaa (EU-OECD-UNEP)**

Hinta hiilelle

Talouden rakennemuutos

*Luo kilpailukykyä tiestä kohti
vähähiilistä yhteiskuntaa*

